

Априлий 15.

1871.

Книжка 14.

Размышленія върху Равенството въ Обществото

I.

Лани, по това время, бѣхмы предприели едно кратко пѣтешествіе въ Белгіѣ, и на 29 Априлія намѣрвахмы ся въ хубавый градъ *Лиежъ* (Liege), когото полива и украсява рѣката *Meuse* (Maas). По свѣдѣніята, които бѣхмы събрали за да бѣде пѣтешествіето ни и по полезно и по пріятно, ній не рѣчихмы да оставимъ тойзи градъ безъ да посѣтимъ и прелестныты му околности. Повръщаніето на пролѣтъжъ възбужда у насъ сичкыты благопріятны впечатлѣнія, които ни направихъ тогасъ онія мѣста. Отъ тѣхъ обаче нема никога да забравимъ градецъ *Серенгъ* (Seraing), въ който заранихмы на 1 Майй, слѣдъ като ся насладихмы, въ растояніе на единъ часъ, съ сичкыты природны хубости, които украсявжтъ брѣговыты на спомянутжтъ рѣкѣ отъ *Лиежъ* до *Серенгъ*. *Серенгъ* е единъ градецъ, който, самъ по себе, не представлява нищо извънредно. Когато обаче параходѣтъ, на който пѣтникѣтъ стои очарованъ и ся обръща ту на дѣсно ту на лѣво за да не бы му избѣгнало нищо отъ любопытный погледъ, приближава до тойзи градецъ, сичко ся измѣнява, сичко става извънредно. Отъ далечъ ся чуе единъ мятѣжъ необыкновенъ, по брѣговыты забѣлжавате вѣглища, кола, желѣзо, а на кругозорѣтъ ся въздига дымъ отъ неброимы колипкы. Тамъ е міропрочутата желѣзолѣйническа фабрика, основанная на 1816 отъ Ан-

гличанина Жонъ Кокерілъ. Нема въ Европѣ друго подобно индустриално заведение, което да бы могло да ся сравни съ това. Благодарение на едно препоручително писамце отъ Гостилницѣтъ, въ които бѣхмы слѣзли у Диежъ, ний можихмы да посѣтимъ въ сичкыты му части това знаменито и пространно заведение. Впечатлѣніето което произведе върху насъ това посѣщеніе бѣ толкосъ живостно щото, и днесъ юще, слѣдъ цѣлѣхъ еднѣ годинѣ, чини ни ся че ся находимъ тамъ, замаяни и удивени. Повече отъ три хиляды работницы работятъ ежедневно въ онова заведение, освенъ онія, които ся намѣрватъ вѣнъ отъ него. Шестнадесять исполнскы машины дѣлжи тамъ и рата, и не помня веке колко пекла (фурни) стоѣтъ тамъ западени и постоянно готови да стоѣтъ завчасъ влагаемото въ тѣхъ рудническо вещество и да му дадѣтъ другъ видъ. Какво движеніе неописано! какво свиреніе! какво чуканіе! тамъ горѣ ся ископаватъ каменни вѣглища; по пататкъ ся исчиства рудническото вещество; отъ самъ течѣтъ бързобързо тѣсны огнени рѣкы, които ся измѣняватъ по надолу на прѣкы отъ желѣзо, които накъ пріема друга машина и, като ги счува, превыва, углажда, преработва, предава ги найпослѣ на еднѣ другѣ, която, като си такожде испълни своето служеніе, показва ги съ всѣмъ преобразованы, и чудите ся толкосъ съ бързотѣжѣтъ колко и съ съвершенетвото на изработеното дѣло. Забравихъ да кажа нѣщо за желѣзныты пятицѣ които ся кръстосвѣтъ тамъ около машинныты, и за каналѣтъ който съединява най отдалеченыты части на онова заведение съ рѣкѣтъ Маасъ. Но какво най-напрѣдъ да си припомнимъ? ... Когато излѣзохмы отъ тамъ, пѣрвата мысль, която ны завзе, бѣше мыслѣта за общественното състояніе на онія работницы които, като другы машины движимы, съ разликѣтъ само, че тыя машины движеше не пара, но умъ, ся трудѣхъ и ся потѣхъ въ онова шумливо и многосложно дѣлалище. Научили ся бѣхмы че огромны были годишныты денежны ползы на притежателиты на онова индустриално заведение; но справедливо ся пытахмы като що бы могли да ся ползуютъ и оныя работници, безъ разумѣтъ и трудѣтъ на които и най голѣмый капиталъ е мъртво и безплодно вещество. Не е възможно, дѣйствително, да посѣти чело-

въкъ, особено въ западнѣ Европѣ, подобни заведенія безъ да направи нѣколко размисленія върху положеніето на многочисленныты работници, и не е възможно, слѣдъ безпристрастното оцѣненіе на общественныты называемы въпроси, да не исповѣда че всичко на тойзи свѣтъ не е основано на абсолютистѣтъ правдѣ, и че много оплакванія за нѣколко общественны обиды сѣ, воистиннѣ, и искрени и праведни. Подъ тажъ точкѣ зрѣнія умѣренити писатели, които сѣ ея занимали съ тѣя въпроси, заслужаватъ не само вниманіето, но и признателностѣтъ на човѣческото общество, за благоденствието и подоброто устроеніе на което ся и мислили и писали, съвѣстѣмъ че всичко щото ся измыслили и писали не е за приспособленіе и за похвалѣ безъ условіе.

Какъ да е да е, два дни слѣдъ посѣщеніето ни на реченото заведение, ний ся намѣрвахмы пакъ въ шумливый Парижъ. Каква противоположность! Тука друго зрѣлище, друго движеніе, друга борба! Не само Парижъ, но Франца цѣла бѣше расклатена. Къзаль бы човѣкъ, че извънредното онова вълненіе бѣше прѣдговоръ на великото паденіе, което имаше да претърпи слѣдъ малко това старо, силно, хубаво царство въ Западнѣ Европѣ. Година цѣла ще ся изпълни презъ Маія отъ когато Наполеонъ, юще въ блистателното си всемогущество, приготвяваше, а слѣдъ малко и броеше за въ ползѣ на дѣнастїиѣтъ си повече отъ седмь милиона гласовы чрезъ едно *всецѣло* называемо *Гласоподаваніе*, то естѣ, единъ безираственнѣ комедїѣ, която има такыва жалостны и съкрушителны за Францѣ послѣдствїя. Мечтанїята, за които или бѣхмы прочели или бѣхмы и другѣ пѣтъ чули нѣкаде, относительно до коренното преобразованіе на Обществото, видѣхмы гы и тогава да ся развивѣтъ толкосъ вѣнѣколко отъ вѣстнициѣты колкото и въ повечето отъ публичныты събранїя, и безумѣстността на тѣя мечтанїя за едно незнамъ какво преобразованіе на човѣческото общество и изравненіе на разныты въ него положенїя, завчасъ ний направи да забравимъ състояніето на многочисленныты работници въ Серенгъ, за които, какъто и за сичкыты другы кадето и да сѣ, помислихмы че, колкото и да ся добръ оценѣвѣтъ нѣколкото мѣрky, които истинната и хладнокрѣвна наука показва че могатъ да ся земѣтъ въ тѣхнѣ ползѣ за единъ по голѣмѣ правдѣ, тѣхъ

ното положеніе, въ всякій случай, е по-добро отъ химерическото онова общественно състояніе, което имъ представляважтъ, въ горестѣхъ на фантазіяхъ си, нѣкои си мечтатели, които си въображавжтъ че ще могатъ да основжтъ вѣчно правдѣхъ и равенството въ челоуѣческото общество, съ мгновешното уничтоженіе на всичко що съществува по настоящему, съ усвояваніе на чуждо имѣніе, съ поруганіе и на най святыты нѣща.

Мыслиты, които смя правилы тогава, днешниты въ Парижѣ приключенія явственны показважтъ че не сж были безосновны. Оставамы на політескыты вѣстницы да опишжтъ и расправжтъ що ся върши въ тойзи хубавѣ, но нещастенъ днесъ градъ, и каквы средства ся полагажтъ въ дѣйствіе отъ челоуѣколюбивыты называемы республиканцы за вѣсторжествуваніе на лудыты имъ мечтанія. Господъ да пазы землыты ни и отечеството ни отъ подобны челоуѣколюбцы! Космыты ни настряхважтъ при прочитаніето на свирѣпыты имъ дѣла, които ни припоминовжтъ най жестокуты времена, презъ които е мшило кѣтото челоуѣчество, и трудно ни е, отъ еднѣ странѣ, да въздржимъ гнѣвътъ си противу челоуѣцы които злоупотребляважтъ съ благозвучното имя на свободѣхъ за своѣхъ собственнѣхъ цѣль, отъ другѣ же, да не съжалимъ отъ сърдце за страданіята ѣ и тѣзи хубавѣ и благороднѣхъ Францѣ, която днесъ бѣдствува, но която има толкосъ голѣмо вліаніе върху вървежѣхъ на цѣвѣлізаціяхъ въ Европѣ.

Истинна е какъ челоуѣческиты общества имать пълно право да стремятъ непрерывно къмъ едно по добро състояніе, и че единственната цѣль на всяко благоразумно и доброжелателно началство е възможното благоденствіе на вситы членовы които съставляважтъ еднѣ държавѣ, и истинствува такожде, че почти въ всичкуты времена намѣрили сж ся челоуѣцы, които сж ся занимали съ тыя общественны въпросы. Челоуѣкѣхъ има право да бѣде благошастенъ, и неговый законъ е да развива всичкуты си способности и, като ся развива, да търси благошастіето си въ обществото. Но може ли благошастіето да ся привземие завчасъ както ся често привзимжтъ съ голѣмы жертвы силы крѣпости? Ето трѣпливы общественный въпросъ, когото Парижкиты мечтатели и подобниты тѣмъ ся

наимѣтъ да рѣшѣтъ тъй безмысленно, като произносятъ и искѣтъ да положѣтъ въ дѣйствиѣ едно мнимо равенство.

II.

Като е, обаче, безпрекословно доказано, че равенството не ся срѣща нито въ природѣтъ вообще, нито въ силѣтъ, нито въ хубость-тъ, нито даже въ умственностъ-тъ, съществува ли поне то, и възможно ли е да съществува, въ богатството, тъй щото, при всичкыты разны наклонности, разны способности, разны трудовы, всички да сѣ равни въ него? Това е единъ сътъ, едно, така рещи, умствеино болнуваніе. Съ всѣмъ тѣмъ има по Западъ челоуѣци които мислятъ че съ едно особито устройство на обществото, могло бы было сичкити челоуѣци да станѣтъ еднакво богати, да ся освободѣтъ равно отъ много нужды, и да ся въведе помежду имъ равенството на имѣніето. За осъществленіе же на тія мечтанія предлагатся най паче три средства: неотложното расподѣленіе на частныты движимы и недвижимы имѣнія, равенството на заплатыты на всичкыты работницы безъ никаквѣ разликѣ, общиность-та на имѣніята, сиречь, общото имъ отъ всѣхъ притежаніе и употребленіе. И трити тія средства ся препоручѣтъ отъ гореказаныты мечтатели. Но равното расподѣленіе на имотѣтъ вообще, тамъ дѣто неравенството ся е продължило цѣлы вѣковы, не може ся осъществи безъ насиліе, безъ крѣвопролитны мятежы; и ако предположимъ даже, че то ся положи въ дѣйствиѣ, не е възможно да трае нито единъ день, защото, истото количество имотъ, дадено на всичкы, не ще съхрани въ рѣцѣтъ имъ истѣтъ цѣнѣ и не ще произведе иститы послѣдствія. Въ рѣцѣтъ на едны, това количество, сохраниено чрезъ свѣтливостъ-тъ и уползотворено чрезъ трудѣтъ, ще ся измѣни незабавно на капиталъ, който ще ся и умножава отъ день на день. Въ рѣцѣтъ на другы същото количество ще изчезне като сѣнка мимоходна, ще ся потреби въ най фантастическыты наклонности, и, по нѣкогаждѣ, за удовлетвореніе на най-низскыты страсти. Така равенството, едвамъ установено, ще ся развали, защото, отъ едниѣ странѣ, ще ся явятъ челоуѣци трезвенни и свѣстливи, които, като узнали да сохранѣтъ надимѣтъ имъ часть отъ общото богатство, ще сѣ го юще повече умножили

съ плодѣтъ на трудѣтъ си за да го предадѣтъ на чадата си или да го преобърнатъ, чрезъ дѣятельность-тъ си и постоянството си, на единъ имотъ недвижимъ, отъ другъ странъ, ще ся явятъ, напротивъ, челоуѣци, които, вмѣсто да ся спѣстили и умножили даденѣтъ имъ часть, ся їхъ распѣлели безсмысленно. Освень това, сѣщото количество има всякога разнѣ цѣнѣ споредъ употребленіето, което става съ него. Едно бѣло меджидіе, сѣкровище драгоцѣнно за трудолюбивый, дѣятельный, спѣстливый и предвидительный челоуѣкъ, е една нула въ рѣцѣтъ на единъ раскошенъ челоуѣкъ, всегда готовъ да удовлетвори всякыты си фантазиї. При това, праведно бы было равенството въ едно общество, на което членовѣ бы были равни само по богатство? Не! Въ подобно общество ще ся намѣрѣтъ, отъ едиѣ странъ, честнѣти хора, които ще ся грыжатъ за будущность-тъ си, за женыты си, за чадата си, за отечеството си, отъ другъ же, онѣи, които не мыслятъ освень за себе си, и които, въ всякій случай, не можѣтъ никога да намѣрѣтъ благошастіе, което трѣсятъ тѣи не-праведно!

Такожде и равенството на заплатыты не е възможно. Сѣщата плата не ли ще е и тя различна споредъ употребленіето ѣ отъ странъ на работницыты? Челоуѣкъ може да бѣде богатъ съ ежедневнѣтъ си заплатѣ, и не само богатъ, но, нѣщо което струва повече, челоуѣкъ честенъ, достоинъ, който не търси нищо отъ никого, когото всиѣща почитѣтъ и уважавѣтъ, и който може да погледне всякаго безъ да причервенѣе. На противъ, челоуѣкъ може да е просѣкъ, не само когато е покритъ съ дрѣпавы дрѣхы, но и когато има мѣлїони въ ковчегѣтъ си, защото просѣцы трѣба да назовемъ и оныя несмысленны и ненасытны отъ удовольствія челоуѣцы, които, за удовлетвореніе на страстѣты си, готови сѣ всякога да колѣнопреклонѣтъ предъ който бы въспріелъ да ся воспользува отъ н зостѣ-тъ имъ като благопріятельствува на страстѣты имъ. Подобенъ просѣкъ е тысящекратно по достоинъ за презираніе нежели дрѣпавый просѣкъ. Надъ тѣхъ обаче и двама сѣществува истинный богатъ, онѣзи, сирѣчь, който иска всичко самъ себе си да дълженствува, и който, въ сѣчувствіето на честь-тъ си, е сѣвершенно независимъ, ос-

вень, разумѣва ся, извъпредни обстоятелства, въ които имамы всички нужди другъ друга. При това, каква неправда ако бы да ся плащахъ равно трудолюбивый и лѣнивый человекъ? Какъ! Ониъ, които не работять, които минуваѣтъ повечето си время злоеловяще другыты и ненавидяще имъ, ще имать въ обществото истяѣтъ сѣдбини съ трудолюбивыты, дѣятелны, благоразумны и духовныы человекы! То ако да ставаше, обществото бы ся раздѣлило на два класа, сиречь, роботы и господари, и роботы щѣхъ да сѣ най трудолюбивити и най почтеннити человекы, а господари, злобити и лѣнити, ониъ, които живыѣтъ съ щетъ на ближныѣтъ си, защото за тѣхъ щѣхъ да работять добрити и почтеннити. Благоразумната и здравомыслящата часть на обществото бы ся наказала на робство, и понеже никой не бы въсприелъ да ся покори на такова направедно положеніе, очевидно е, че наказанити тѣѣ да ся трудять за другыты ще крѣтосѣтъ единъ день ржцѣтъ, и тогава трѣбало бы да ся земнѣтъ мѣрки за да бы ся не само наказали но и принудили членовети на Обществото да работять всички съ силъ като злодѣйци. Таковы сѣ ужаснити по слѣдствія които бы проишли отъ равенството на заплатыты, което си мечтаѣтъ нѣкои си и искѣтъ да положѣтъ въ дѣйствіе. Защото друго е да ся трѣсѣтъ средства за пр ведното възнагражденіе на трудѣтъ на честный и дѣятелный человекъ, и друго е да ся развали изведиждь обществото за невъзможното въ него приспособленіе на безумѣстны теоріи, ако може ся даде това имя на нѣкои си блзнуванія.

Дохожда най-послѣ системата за *общеприитежаніе* на имотѣтъ безъ никаквѣхъ разликъ на ТВОЕ и МОЕ. Защо, казвѣтъ послѣдователи на таѣхъ системѣхъ, да не уничтожимъ частныѣхъ собственности, та да ѣхъ намѣстимъ съ общеприитежаніе (commonwealth)? Защо да не установимъ, че всякий человекъ ще работи за цѣлото Общество, че Обществото ще прибира всякыѣтъ плодъ на честный трудъ, и че то ще го расподѣля послѣ споредъ нуждыты на всѣхъ единъ отъ членовыты му? Ето общественната система, която си въобразиѣхъ нѣкои си че ще бѣде драгоцѣнно завоеваніе на бѣдѣщето. Съ всѣмъ тѣмъ, това мечтаніе е юще по просто и по злополучно отъ горесложеного, за-

щото представлява същити безумѣстности, и същити примки, съ прибавленіе на бѣдность-тъ и на безстыдіето. Тази система бы наказала трудолюбивый, честный и благо-разумный челоувѣкъ да ся поти и труди за оногози, който има съвсѣмъ противныты качества, който, съ други рѣчы, е дѣливъ, непочтенъ и неспособенъ. И така общепритежаніето, ако бы Обществото което бы го пріяло не ще да подпадне въ неисцѣлимъ бѣдность, бы произвело непремѣнно насилственый трудъ, слѣдствіята на когото ще бѣдѣтъ по опасни за това общество. Въ системѣтъ на общепритежаніето, никой не притежава нищо за себе си. Въ неѣхъ нема веке свято нѣкое прибѣжище гдѣто да може челоувѣкъ да предупazi отъ всякаквъ опасность женѣ си, чадата си, и да може да живѣе съ тѣхъ тихо и миролюбиво. Никой не ще има едно свое, нека то бѣде и ничтожно, жилище, защото съ ненарушимѣтъ святость на домочадното огнище, общепритежаніето не бы могло нито частъ да съществувати. Домочадното огнище предполага чистотѣтъ, личнотѣтъ собственность, нека бѣде даже и собственность-та само на движимыты вѣщи, съ които украсяваны станты си. Тѣя мѣлчеливы вѣщи, ежедневни свидѣтели на животѣтъ ни и на животѣтъ на оныя които смѣли, намъ принадлежатъ, и възбуждатъ у насъ святы и благоговѣйны въспоминанія; когато съ общепритежаніето къщити въспоминанія сѣ невъзможни, защото въ него ни ся отнимѣтъ и същити оныя нѣща до които ся отнасятъ тѣя въспоминанія. Щомъ ни ся възбрани всяко частно притежаніе, домочаді то и бракѣтъ ставѣтъ нѣща невъзможни, а Обществото ще ся преобърне на единъ сганъ отъ хора безъ никакво правило, безъ никаквъ правственностъ, безъ никаквъ святость, безъ никаквъ любовь. Такива сѣ, въ кратцѣ, и други немогатъ да бѣдѣтъ, слѣдствіята на мечтаемото отъ бѣлнвы мозъцы общепритежаніе, и блаженіи оныи народы, които юще не сѣ ся снабдили съ подобны лжеучители за общественното благоденствіе!

III.

Има обаче единъ видъ равенство, което е възможно, и което трѣба всинца да ся трудимъ за да са въвори въ Обществото. **ДЛЪЖНОСТЬ**-та е законъ святъ, предъ ко-

гото всички сме равни. Когато съвестъ-та ми заповѣдува да не правя другому щото не щѣ да ми прави другъ, тя ми учи че единъ и сѣщый законъ заповѣдува съ истѣхъ силѣ на всичкыте оныя, които носятъ името *человѣцы*, на сиромаситы какъто и на богатиты, на голѣмцыты какъто и на малкыты, че тойзи законъ е такожде заповѣдувалъ и на прешедшыты поколѣнія, той заповѣдува на настоящыты, и той ще заповѣдува и на грядущыты. Законътъ на длѣжность-тъ е законъ вѣчный. Все люде сѣ равни предъ него, и понеже тойзи законъ е такъвъ, за това и равенството сѣществува предъ него. Тойзи законъ е вѣченъ, защото той произходи отъ вѣчнаго Бога. Предъ *длѣжность-тъ* всички сме длѣжни да преклонимъ главѣ, всички сме братія, истинно призвани за едно равно наслѣдіе, защото всякій е длѣженъ да изпълнява точно, безъ никакъ разликъ, длѣжность-тъ си. Длѣжность-та и съвестъ-та която нѣ проглашава, ето що отличя чловѣцыты отъ всичкыты други творенія, и ето що прави равны и подобны помежду имъ всичкыты чловѣцы. Всички сме равно длѣжни да бждемъ праведни, добри, великодушни, милостиви, да уважаваме самы себе си, и да почитамы, и въ себе си и въ дѣлата си, честь-тъ на прѣпорецътъ на чловѣколюбіето, който прѣпорецъ е по святъ отъ прѣпорецътъ на храбрый войникъ, който воюва за отечеството си на военното поле.

За презиране е който войникъ на военното поле забравя честь-тъ на прѣпорецътъ! за презиране такожде е и онъзи чловѣкъ, който забравя че носи въ себе си высокыты дарбы на разумътъ и на умственностъ-тъ! За презиране е онъзи който, жертвуйщи длѣжность-тъ на страститы си, съвестъ-тъ на корестолюбіето, отбѣгнува така да ся възвыши до положеніето на нѣй великыты мъже на землѣтъ! Ето гдѣ е равенството: то е въ насъ, въ съвестъ-тъ ни, въ дѣяніята ни, въ достолѣніето ни, въ изпълненіе на длѣжность-тъ ни въ всяко отношеніе.

Но длѣжность-та предполага и подразумѣва свободнѣхъ волѣ, безъ която изпълненіето на длѣжность-тъ, добръ разумѣваниж, е невъзможно. Свободната воля е способность, чрезъ която можемъ да противостоимъ на злото, да заповѣдуваме на страститы си, и да ся подчин-

нявами на просвѣщеніѣ съвѣсть. Чрезъ тѣзи способность, даденъ намъ отъ Бога, нѣ можемъ да отберемъ между доброто и злото, между нискыты страсти и великодушныты задълженія. Чрезъ тѣзи свободнѣ волѣж, нѣ смы свободны въ движеніята си, независими въ разсѣженіята си, не принадлежимъ никому, и съставляямы това крѣпко убѣждение, че не трѣба нито да господствуямы нито да робуямы, но, въ каквото положеніе и да ся намѣрвамы, да изпълнявамы строго длѣжноститы си, и да пазимъ правата си.

Ето въ що състои общото равенство, ето гдѣ трѣба да го трѣсимъ за да го намѣримъ, и ето защо, при всичкѣтъ ги личнѣ и народнѣ гордость, при всичкыты неуталожимы страсти, съхранило ся е въ челоувѣчеството това вѣруваніе, че всити челоувѣци сѣ равни, всити сѣ братія, всичкити имъ тѣ истыты права, което е истина неоспорима. Но челоувѣцити не сѣ равни само презъ тойзи вѣчный законъ, тѣи сѣ равни юще и въ това отношеніе, че ся предупредѣлни за еднѣ бѣдѣщѣ сѣдбиниѣ, която имъ е собствена; защото вѣчный, непреложный законъ на длѣжнѣость-тѣж, какъто и справедливѣтѣж гордость коѣжто носи съ себе си тази длѣжнѣость, не може нито да припознае нито да оцѣни една движима машина, коѣжто исхѣбѣва по лека-лека болестъ-та, а старость-та превыва кѣмъ землѣжтѣж; и способность-тѣж за различіето между доброто и злото, между повличаніята на страститы или съвѣтиты на корестолюбіето и свѣтиты задълженія на животѣтъж, тѣзи способность, не може да имъ има едно просто вещество. Нейж имъ притежава една живуца, една вѣчна душа, която стреми постоянно да ся възвышава, при всичкѣтъ тяжесть на бѣднѣоститы които ны обкружавѣтъ, и която съзира въ себе си, какъто и въ всичкыты ней подобны сѣщества, образѣтъ на Божеството. Изъ чувството убо на нравственното равенство ще произлезе вѣроисповѣдното чувство, изворѣтъ на всяко утѣшеніе, на всякѣ силѣ внутрениѣж, на всяко достоинство. Подкрѣпавани отъ това вѣроисповѣдно убѣждение, което спомага на нравственното чувство, нѣи, безъ да унизявамы нито себе си нито другыты, заслужвамы всяко свободно развѣтіе, което е нуждното и необходимо извѣленіе на свободнѣтѣж волѣж. Да

испълнявамы длъжноститы си, да ся подчинявамы свободно на предписваніята на просвѣщенитѣ ни съвѣсть, да оцѣнявамы праведно и защищавамы законно правата си, да ся развивамы умственно и нравственно, да стремимъ постоянно но и постепенно къмъ едно по-добро вещественно благосостояніе, ето най-великата, най-благородната, и най-высоката цѣль на общественный животъ.

Слѣдующий членъ ни е испроводенъ преди время отъ единъ нашъ пріятель, нашъ нѣкогаждъ съученикъ, нашъ събратъ, отъ когото и искамы прощкъ за дѣто обнародуваніето му закѣснѣ толкъ много. Трѣбало бы онѣи, конто ще го четѣтъ, да знаѣтъ какви свѣты свѣрзки ны связѣтъ іоше отъ дѣтинскы почти години съ тойзи пріятель за да бы угадили какъ ны расположи първото прочитаніе на тойзи членъ, и каквы сладкы въспоминанія разбуди той у насъ! О златни ученически времена! Вѣи не ся веке врыщате. Но колко свято, колко невинно е всякога пріятелството, което ни оставяте като драгоцѣнно наслѣдіе отъ безгрѣшныятъ и златный онзи ученический животъ, и което, ако и раздѣлены по между си чрезъ горы и планины, ны съединява обаче постоянно въ възрѣніята ни, въ мыслиты ни, въ надѣждыты ни, а най паче, въ

Любовѣта на отечеството

Погледнете бѣдното цвѣтенце, което щеніето на чловѣкътъ е пренесло отъ еднажъ странѣ на морето въ другѣтъ; увяхва и изсъхва присадено въ землѣ, която не го е родила, или болѣ, съвсѣмъ увяхна и изсъхна. Цвѣти по цвѣти така, щото жално ти е и да го глѣдашъ,

Чуждата земя не дава на стеблото му нуждѣтъ хранѣ, чуждото слънце не умѣе да украшава листовѣтъ му както трѣбва, за това и то ся отказва да сподѣли съ чуждыйтъ нему въздухъ благоуханіето си. Погледнете на преселениото въ чужда земя горко дървенецъ. Догдѣто бѣше въ родното си мѣсто, развитіето му нѣмаше мѣрѣжъ, нито граници.. Великолѣпното му накіченіе восхищаваше погльда на зрительтъ. Около него въ далечно разстояніе ся простираше на сичкытъ страни сянката на клоновѣтъ му, въ които сж ся крыли, може быти, въ други врѣмена, цѣли сѣмейства орелски. Сега обаче, какво ли му е станяло? Жално подобіе на Великана; тукъ-тамъ покрито съ дребны листовѣ, въ които и птиченцето [мжже може да намѣри] обичното си прибѣжище, гнѣздото си, не напомнюва вече величественныйтъ жител на отдалеченытъ лѣсовѣ оному, който го видѣлъ въ сичкытъ му красотѣ. Дайте ухо на пѣніето на небесното птиченце, което ся е пренесло отъ родинытъ си. Защо ли въ най веселятъ пѣговж пѣсень поченвжтъ да ся слушжтъ жалостни звукове, които причинявжтъ скърбъ? Погледнете цѣлы поколенія на такыва гости; колко скоро преселенытъ родове на животнытъ ся изражджтъ въ чуждытъ земжж, ако и да не изгубвжтъ и въ самото си израждане родственытъ, племеннытъ, и мѣстнытъ свойства и стремленія! Назовете, съ каквото искате имя, тѣзи явленія: обяснете гы, както ще всякій. Опростете мя обаче да кажж, че азъ като гльдамъ тѣзи явленія, не ся очудвамъ на врожденно въ васъ чувство, което называвжтъ *Любовь къмъ отечеството*. И азъ, удивилъ ся быхъ на онзи челоѡкъ, въ когото не быхъ намѣрилъ тѣзи любовь.

Има въ челоѡцытъ природны пѣкой стремленія, и наклонности. Една отъ пѣрвытъ и най здравы тѣзи наклонности е любовьта къмъ отечеството. Не говоржж за сынѣтъ на югътъ. Може ли пѣкой да го не вѣрва, когато той подвѣрждава, че тѣлото му боледува, въ точнытъ смисль на рѣчтъ, боледува за отечественнытъ си земжж, въ земжж чужда, въ студѣтъ на сѣверъ? Погледнете сына на ледовѣтъ на отдалеченытъ сѣверъ, когато ся намѣрва той въ чужда земжж, нека да бжде и въ благословенныйтъ югъ. Отъ какво ся лишава той тука, за да е спо-

коенъ и щастливъ? Слънцето го огрѣва така, както ся го сѣгрѣвали може бити едно врѣме само майчинитѣ му обятия въ дѣтинството му. И погледътъ, и вкусътъ, и слухътъ, сичкитѣ му чувства намѣрватъ пълно наслаждение всрѣдъ природѣтъ, която го окружава. Но напразно. Животворната топлина го прави само да усѣща по силнѣ жаждаѣтъ на отечественныйтъ му студъ. Като да му ся иска, вмѣсто испѣстренныйтъ съ сичкитѣ сѣкровища на растителното царство лѣгове и полѣта, да вижда голыѣ скалы на своето си отечество. Той съ радость бы оставилъ привѣтливыйтъ кругъ на своитѣ си новы другари, за да погледне еще веднаждъ на милыѣ ся хижы, покрыты съ снѣгъ, и оглашаемы съ выенъето на сѣверныѣ вѣтрове, за което сърдцето на сынътъ на сѣвера е надарено съ живо созвучіе Ще ли да назовете това простѣ привычкѣ на тѣлото, неволенъ данѣкъ на природѣтъ? Не! но нека да е, въ пѣрвоначальныйтъ си видѣ, това нѣщо само привычка, по видимому, на тѣлото, което отъ дѣтинство еще ся е сродило съ извѣстны условія на живота; обаче въ тѣзи привычка има живо участіе и самата душа: тойзи данѣкъ е данѣкъ на сърдцето: тѣзи привычки не само не слабѣятъ подъ вліяніето истиннаго просвѣщенія но ся и укрепляѣтъ отъ него: тойзи данѣкъ на сърдцето освящава ся отъ самѣтъ Христовѣ вѣрѣ.

Всяко животное любить подобное себѣ, и всякъ человекъ искреннаго своего. Всяка плоть по роду собирается, и подобному себѣ прилѣпится мужъ (Сирах. 13, 19—20). На истинѣ прилѣпится изъ пѣрво неосознательно, може бити, влеченъ отъ природѣтъ. Защото въ ближныйтъ си той вижда сѣщество сродно нему, съ което може да сподѣли мысль-тѣ си, да ся разговорѣ, да раздѣли трудѣтъ, печаль-тѣ, и радость-тѣ (съ всѣмъ, че и въ тойзи случай ся проявлява повече сочувствіе на душѣтъ, нежели вънкашна привычка). Но ето ти че поченватъ да ся развивать полека-лека въ человека душевныѣ силы, възникѣтъ разнообразны потребности, разширочава ся кругѣтъ на вътрешныйтъ му животъ. Въ сѣщото время и естественното стремленіе на человека къмъ сѣобщеніето и сѣдружанъето съ подобныѣ му зима въ него другъ видѣ, видѣтъ на разумнѣтъ привязанность, която става толко-

ви повече крѣпка, колкото повече причини има да си свързва съ ближнитѣ си: Силата на кръвтъ съ естественны свързки свързва чловѣка съ роднинитѣ му, а пакъ силата на развивающійся духовенъ животъ, като уякчава прѣднитѣ природны свързки, разширяваа кругътъ на привязанноститѣ му, и възбужда въ него живо сочувствіе къмъ оныя чловѣцы, съ които той повече ся согласява въ мислитѣ, убѣжденіята, навицитѣ, и сердечнитѣ наклонности. Тукъ е началото на онова свято чувство, което ный наричамы любовь къмъ отечеството. . . . Тойзи прекрасенъ юноша, който е вече прилепенъ на отечеството си съ несъзнателнѣ благодарностъ за мирнитѣ и спокойнитѣ дни на дѣтството си, за веселитѣ дни на младосттъ си, въ които отечеството положи за него толкози грижи и трудове, като му даде сръдствата не само на сществованіето, но и на образованіето, тойзи юноша, който сега поченва да разумѣва и оцѣнява еничко онова, което до преди виждаше му ся, че го окружава случайно, ще почне сега да обича своето си отечество. Колко по високо става вообще образованіето му, толкози по добръ разбира той онова, което е по близо до неговѣтъ сѣдѣжъ въ тойзи свѣтъ, и което особенно трѣбва да е близко до неговото сърдце: Колкото по добръ познава отечеството си, толкози по драго и по любезно става то за него. Колкото по вече влиза въ живота снабденъ съ сичкитѣ сръдства, които ся потребны за да бѣде чловѣкъ полезенъ на ближнитѣ си, толкози по добръ ще оцѣнява и добринитѣ на живота, и ще обича своитѣ си близки. Вѣрнитѣ сынтѣ на своето отечество никогѣ нѣма да презре поученіята, които може да извлече отъ заминѣлото на своето отечество, никогѣ не ще да му е досадителна отечественната Історія, напротивъ той ще намѣри особенно удоволствіе, да мине презъ отечественнѣтъ старинѣ съ исключителнѣ любознательностъ: И ще види че това или онова сѣкровище на отечеството му сполучило ся е, може быти, съ тежки старанія, сохранило ся е, въ продолженіе на вѣкове, съ търпеніето и любовтъ на цѣлы поколения, многажды защищавало ся е съ кръвъ, и тогава наслѣдіето на прѣдѣдытъ става прѣдъ очитѣ на юноша скъпоцѣнно сѣкровище. Съ таково живо чувство, съ таково бла-

оговѣніе и любовь къмъ память-тъ на праотцытъ, като за-
мише отъ юношеството на мъжскитъ возрастъ, и отъ у-
чилищнытъ етъзы на попрището на общественитъ дѣятел-
ность, тойзи почитлющій своето отечество сынъ, тойзи лю-
бящій своитъ съотечественници братъ не ще да има ну-
жда да му ся напомнюхтъ длъжностъ-та къмъ отечество-
то, обязанноститъ къмъ своитъ събратія. Вѣрата, законы-
тъ, языкътъ, народнытъ обичаи, сичко това, той ся е нау-
чилъ уже да уважава като святинѣ. Сега ползующися
отъ сичко това наедно съ своитъ съотечественници, той,
като ги употребява, научава ся тождевременно да оцѣ-
нява, и обича тѣзи добрини, а въ сѣщото время напръ-
два въ любовьтъ къмъ своитъ съотечественници. Какъ
да не обичашъ тѣзи челоуѣцы, съ които вѣрувашъ въ сѣ-
щійтъ истиненъ Богъ, съ които ся молишъ въ сѣщитъ
храмове, слугувашъ на истыйтъ царь, повинувашъ ся на
иститъ законы, говоришъ еднакъвъ языкъ, държишъ една-
къвы обичаи, които ти е предала найотдалеченната оте-
чественна старина? Какъ да ся не постараетъ да напра-
вишъ колкото е възможно по вече добро на челоуѣцы,
които ти ся братья по вѣрѣтъ, по живота, по чувствата?
Дѣятелностътъ на такъвъ добъръ слуга на своето отече-
ство никога нѣма да управлява своекорыстіето. Поставете
го на найвысокитъ степени на общественыйтъ жи-
вотъ, при всячкитъ преимущества на званіето си, при
всячкитъ корысти и леснотии на състояніето си, той вси-
чкитъ си силы, преимуществата, вліяніето, което има,
всячкыйтъ си животъ, принася жертвъ на своето отечество;
ще уллучи онова кое ся нуждае отъ уллученіе, и кое-
то може да уллучи. Ще подържи онова, което може да
подържи съ вліяніето си, за доброто на отечеството си.
Съ помощьтъ си ще избави отъ бѣдностьтъ сиромаша, ще
истѣргне отъ устата на ртзвратностьтъ гибнущійтъ не-
счастенъ, и ще направи отъ тѣхъ дѣятелны и полезны
членове на обществото. Настанете го на какъвто и да е
безъ слава и значителность общественѣ службѣ, дайте му
което щете неблъскаво дѣло. Задоволенъ съ сѣдбинѣтъ
си, съ тѣрленіе ще понесе той возложенныйтъ му трудъ,
и не хрѣвняючи къмъ другитъ зависть, ще положи вси-
чкитъ си познанія и способности за своето дѣло, ще го у-

совершенствува, ще го възвиши колкото му е възможно, и ще го предаде по добро на своитѣ потомцы. За потомцытъ, за слѣдующитѣ поколения на своитѣ любезны съ-отечественници, за тѣхнатѣ честъ, и добро, ще ся потруди той съ самоотверженіе, за да покаже признателността си къмъ праотцытъ си, приверженността си къмъ отечеството си, което му е дала срѣдства, и удобства за полезнатѣ дѣятелность. . . . Такъвъ е, такъвъ трѣбва да е всякій гражданинъ относително къмъ своето отечество, ако той е чловѣкъ истинно-просвѣщенъ. Само невѣжеството, или лъжовното просвѣщеніе могатъ да отидатъ по другъ пътъ. . . . Но тойзи другъ пътъ е несчастенъ пътъ. Той води къмъ униженіе и гибель. Дѣйствително на ли на явно и тайно униженіе прѣдава себѣ си онзи чловѣкъ, който, като ся хвали за образованіето си, несмысленно презира онова, което за милиони други неговы братия е святина? Какво да каже чловѣкъ, за онова образсваніе, което не умѣе да докаже чловѣку, какво най добро има у него? Такова образованіе или е безъ цѣль, или нѣма прѣдъ видъ опредѣленъ добръ цѣль: Едното не е по добро отъ другото! Отъ другъ странъ на ли води къмъ явнъ гибель това равнодушіе къмъ всичко добро и свято, което е около насъ? Несчастныйтъ, който не умѣе да положи ржкѣтъ си надъ дѣлото, което освоилъ вече, не умѣе да ся воспользува отъ доброто, което има на ржкы, не умѣе да оцѣни святинатѣ, която вѣковетѣ ся сохранили за него, за какво е роденъ, за какво му служи животътъ? Ропотливостъта не е нито изворъ на счастье, нито призываніе, нито срѣдство, съ което да може чловѣкъ да уллучи състояніето си. Безцѣлното промѣненіе на мѣстата и дѣлата не е дѣятелность. Не намѣрва никогда сватинѣ онзи, който отъ единъ странъ търси сватинѣ, а отъ другъ отдалечава ся отъ неѣ. Такава наклонность на духа, такъвъ порядокъ на живота е истинна гибель, и несчастіе. Таковому невѣрному сыну на своето отечество не ще да е вѣренъ цѣлый свѣтъ, и нека го обиколи колкото ще пѣти, нека создаде каквыто ще мечтанія, нека принесе каквыто може жертвы за счастието, което веднаждъ за всегда легкоумно испусналъ изъ ржцѣтъ си.

Кто не любитъ своихъ ближнихъ, паче же присныхъ, вѣры отверглся есть, и невѣрнаго горшій есть, казва свя-
тый Апостолъ Павелъ (1 Тим. 5, 8). И така онова, кое-
то составлява естественихъ потребностей на сърдцето, лю-
бовьта къмъ отечеството, който здравыйтъ разумъ спра-
ведливо изисква отъ всѣкого, покровителствува и самхъ
ны святхъ вѣрхъ, вмѣнява хъ не само като полезно чувство,
но и като нравственихъ длѣжность: Добрыйтъ Христіанинъ
не може да не е въ сѣщото врѣме и вѣренъ сынъ на
отечеството си, и напротивъ худыйтъ сынъ на отечество-
то си не може да е на пълно вѣренъ на свохъ вѣрхъ.
Който бы пожелалъ да види по ясно, какъ сматра свято-
то писаніе любовьтъ къмъ отечеството, който бы поискалъ
да разумѣе на пълно, колко свята трѣбва да е за Хри-
стіанина длѣжностьта на тази любовь споредъ духа на вѣ-
рхъ, нека отвори свято то писаніе: Тука толкози чудно
е изображена истинната, чистата, святата любовь къмъ оте-
чеството! Ето образецъ на трогателнхъ привержинность къмъ
отечественнхъ землхъ намирвамы ній въ умилителныйтъ
плачъ, когото сыноветъ на разоренныйтъ Іерусалимъ пра-
вѣхъ по бреговетъ на Вавилонскытъ рѣки. Слѣзытъ нео-
държимо течхъ отъ очитъ имъ, щомъ като си напомнимъ
Сиона. Туне побѣдителитъ молятъ заробеннытъ, да имъ
запѣятъ какъхълибѣ сионскхъ пѣсень. Како воспоемъ, каз-
вать тѣ, пѣснь Господню на земли чуждей? Аще забуду
тебе, Іерусалиме, забвена буди дѣсница моя! Прилпни
языкъ мой гортанимоему, аще не помяну тебе, аще не пре-
дложу Іерусалима, яко въ началъ веселія моего. (Псал.
136 4—6) Ето еще единъ отъ безчисленнытъ обра-
зецъ на святхъ и высокхъ любовь къмъ отечеството срѣ-
щамы ній въ лицето на одного отъ древнытъ пророцы. «Глу-
боко сърдце челоуѣку (Іер. 17, 9): по да ли не стига
до най крайнхъ му дълбочинхъ неистощимыйтъ изворъ на
на оныя святы слѣзы, съ които плачеше Іеремія день и
нощъ о побѣенныхъ дщере людей своихъ (Іер. 9, 1)? О,
наистина дълбоко насадена бѣше тази любовь, която не
ся побѣди отъ самхъ злобхъ и развращеніе на соотече-
ственницхъ, не забрави ни едно отъ изгубенытъ блага,
отъ които ся лишихъ съотчественицхъ на Пророка за
грѣховетъ си, не ся отказа да измѣри всичкатъ дълбочинхъ

на бѣдствіята, които палѣтоха соотечественницѣтъ му, и която не остави неоплаканъ ни едного отъ погибшихъ несчастныя неговы соотечественницы, ни единъ стезжъ на разоренный Іерусалимъ (Виж. Плачъ Іер.)! Нека си напомнимъ еще и онъ-зи образецъ на любовьтъ къмъ отечеството, когото оставилъ намъ онзи, който пришедши въ миръ за спасеніе на всичкийтъ міръ, благоволилъ да избере и нарече свое отечество бѣднѣтъ и неблагодарнѣтъ Іудеѣж, и, като показа съ свѣтъишій свой животъ примѣръ на любовьтъ къмъ небесныйтъ си отецъ, оставилъ и намъ образецъ на любовьтъ къмъ земното си отечество. За какво му бѣше оная земля, която той наричалъ отечество? Той нѣмаше върху нито мѣсто, за да преклони главѣтъ си. Той видѣлъ въ неѣж само развращеніе на правытъ. Той срѣщналъ въ неѣж само ненависть и гоненія, които запечати безаконното осужденіе на позорнѣж смъртъ върху кръста между двама разбойници. . . . Обаче всичкитѣ дни на служеніе си за спасеніе на свѣтътъ промина въ Іудеѣж. Между Іудеѣтъ проповѣдалъ той отъ първо словото на живота и на спасеніе, като да бѣше пренесело отъ небото само за тѣхъ. Върху Іудеѣтъ излялъ той струитѣ на благотворнытъ си чудеса, като исцѣляваше болнытъ имъ, и воскресяваше мъргвытъ имъ. Іудеѣтъ за всичкитѣ му тѣзи благодѣнія отдадохъ му ненависть, поруганіе, кръстнѣтъ смъртъ, адско злорадостіе въ времято на мжкитѣ. Обаче божественныйтъ страдалецъ, който положилъ живота си за спасеніе на мірътъ, за кого отпразилъ послѣднѣтъ си молитвѣ къмъ небесныйтъ си отецъ отъ кръста? За Іудеѣтъ, за самы тѣ-зи Іудеѣ, които го распяли! . . . Искате ли да видите, какъ и върнытъ сынове на Христовото Царство точно слѣдуваѣтъ Христовыйтъ пѣтъ? Ето прѣдъ васъ сѣмныйтъ Бытописатель на древныйтъ міръ стои като необоримъ образецъ на любовьтъ къмъ отечеството си за всичкитѣ времена на свѣта. За съотечественницѣтъ си той ся отказалъ отъ спокойствіе и удовольствіята, които имаше въ кѣшѣтъ на Фараона, гдѣто ся былъ воспиталь, гдѣто толкози го обичаха: «Паче изволи страдати съ людми Божіими, нежели имѣти временную грѣха сладость, болше богатство вмѣнивъ египетскихъ сокровищъ поношеніе Хри-

стово (Евр. 11, 25—26). Това обаче е малко... Каква трѣбваше да е въ него любовта къмъ свойтъ народъ, когато не имѣючи силы да смили разгневенныйтъ Господъ за грѣхътъ на съотечественицитъ си, той съ крайнно самоотверженіе и дерзновеніе къмъ Господа казваше въ молитвѣтъ си: «и нынѣ още убо оставиши имъ грѣхъ ихъ, остави: още же ни, изглади мя изъ книги твоея, въ нѣже вписалъ еси. (Исходъ 32, 32)! Ето и другъ примѣръ на любовтъ къмъ съотечественицитъ, любовь нѣлнж съ крайно самоотверженіе... Скъръбъ ми есть велія, и непрестающая болѣзнь сердцу моему, казва за себѣ си Апостолъ Павелъ. . . Но защо е тази скъръбъ, каква е тази непрестающая болѣзнь въ сърдцето на Апостола на язычницитъ? Молилбыхся самъ азъ отлученъ быти отъ Христа по братіи моеи, сроднищѣхъ моихъ по плоти, казва той (Римл. 9, 3). Слѣдовательно Апостолъ Павелъ жалеѣ за свойтъ народъ: Тази болѣзнь е за ослѣпленитъ, и въ ослѣпление ожесточены свои съотечественицы; болѣзнь толкози тѣжка и мжчителна, щото, може да каже человекъ, по леко бѣше Апостолу, да търпи мжкатъ на отлученіето отъ Христа (къмъ когото обаче хранеше такава любовь, щото е написалъ, че отъ тази любовь не можетъ разлучитъ его ни смерть, ни животъ 8, 38—39), нежели да глѣда ослѣплението и погибельтъ на народа си.. Искате ли да ся увѣрите, чи да подражава человекъ высочайшійтъ примѣръ на Христа спасителя е за всѣкого отъ насъ законна нравствена длъжность, за исполненіето на коѣто ще ся възнаградимъ, както и за исполненіето на другитъ Божіи заповѣды? За това прѣдставлявамы двана свидѣтели.

Да ся воплоти въ умѣтъ ни първо думата на Апостола Павла, която ни напомнюва, че мѣстото на нашето рождение, както и времето на живота ни, предназначаватъ ся отъ божіи воля, че отечеството дава ни ся отъ Оногось, който подарява отца, и че, слѣдовательно, роптающій дерзновенно противъ отечеството роптае и противъ Бога, който му дарува отечеството:» сотворилъ есть (Богъ) отъ единыя крове весь языкъ человекъ, жити по всему лицу земному, уставивъ предучиненная времена и предѣлы селенія ихъ «(Дѣян. 17, 26). Собрате мой! Богъ ни призовавъ на сществованіе, като ни

предназначилъ и една цѣль, и ни е наложилъ длѣжности, които ний трѣбва да изпълнимъ . . . Каде и какъ? Попрището ни показва самата божія воля, която ни даде съществуваніето тукъ, а не тамъ, свързва ни съ тѣзи челоуѣцы, а не съ други. Намъ не пристои вече да избирамы мѣстото и кругътъ на нашѣтъ дѣятелность: мѣстото е показано. То вече е свято за насъ поради онѣзи благодѣянія, съ които неосознателно сме ся наслаждавали въ дѣтинството си. Това мѣсто е нашето отечество, гдѣто лежи успокоенъ прахътъ на нашитѣ бащи, гдѣто сме были обезпечени въ днитѣ на немощното си дѣтинство, гдѣто сме ся въспытали въ юношеството ни, гдѣто ще ся отвори попрището на нашѣтъ дѣятелность въ мѣжеството, гдѣто ся надѣваме да намѣримъ прибѣжище въ старостъ, гдѣто напоследѣкъъ всякому е сладко да остави земното си обиталище, киститѣ си слѣдъ смъртътъ . . . Намъ не остава друго освенъ да спѣшимъ благое дѣлать ко всѣмъ, паче же къ приснымъ по вѣрѣ (Гал. 6, 10) и отечеству. И Господъ, Любезный мой, никога нема да забрави трудоветъ, които ний, подбудени отъ любовтъ, сме направили и имамы да направи за доброто на дарованното намъ отъ Бога отечество и на неговитѣ сынове. Самъ той съ устата на пророка си увѣщаваше едно врѣме дому Іаковлю, и като показваше условіята на угодныйтъ нему постъ, назначаваше и дѣлата на любовтъ къмъ съотечественницѣтъ, като допълненіе къмъ дѣлата на богопочитаніе и едно отъ най вѣрнытъ срѣдства къмъ достиганіето на благоволеніето му. «Раздробляй алуцимъ хлѣбъ твой и нищия бѣзкровния введи въ дома твоя: аще видиши нага, одѣй, и отъ своиственыхъ племени твоего не презри. Тогда разверзетъся рно свѣтъ твой и исцѣленія твоя скоро возсіяють: и предъидеть предъ тобою правда твоя, и слава Божія обьиметь тя. (Ис. 59 7—9).» Дано ся напечати въ душитъ ни и това утѣшително и успокоително изрѣченіе на Господа, и дано възбуди въ насъ живъ ревность, за да служимъ по сърдечно за доброто на ближнытъ си, съ които ни свързва святата Божія воля, като члечове на едно тѣло, питающи ни съ единъ хлѣбъ, ограждающи съ една власть, освѣщающи и спасающи съ една вѣрж!

Прѣвелъ С. Николов.

Ныпешно Българско момиче

1

Зора блѣщи, денѣтъ прѣдсказва;
Отврѣхъ-високитѣ горы,
На темнотѣ да сѣга, казва,
Че идѣтъ слънчевы зѣри.

2

Момиче българско дѣвойче
Посрѣща съ радость дневый часъ;
Съ учебны книги вѣвъ рѣцѣтъ
То трыгва и пѣе съ весель гласъ.

3

«Що ся очудвашъ, мила майко,
Че бързамъ рано да вървижъ,
Тамъ къмъ училище най драго
Цвѣтя учебны да бержъ?

Плетжтся днесъ вѣнцы
За български мамы.
Коя въ наукѣ ся стреми
Богатно ще ся обдари.

4

Зерь тобѣ чудно ти ся вижда,
Момиче толкосъ да желай
Училище да си обижда,
Въ наукѣ тѣй да ся старай?
Плетжтся днесъ вѣнцы и пр.

5

Не чуешъ ли гласѣтъ, ты мамо,
Гласѣтъ що вика днесъ вврѣдъ,
Че съ просвѣщеніето само
Животь ще туримъ ный нарѣдъ?
Плетжтся днесъ и пр.

6

Достойны майкы, дѣщеры
Потрѣбватъ днеска зарадъ насъ,
Тозь недостаткъ ся открь,
Ще бързамъ вече всѣкый часъ.
Плетжтся днесъ и пр.

7

Прѣмина вече тъмнотата,
 Какъ да не бързамъ и врьвѣжъ
 Въ напредѣкътъ и свѣтлинѣтъ
 Съ науки да ся украсѣжъ?
 Плетѣтся днесъ и пр.

8

Що мя поглѣждашь, майчице,
 Че не съмъ както по прѣди?
 Не съмъ вече и съ онуй сърдце—
 Къ наукѣ вече и то клопи.

Плѣтъся днесъ вѣнцы
 За Български мамы;
 Коя въ наукѣ ся стреми
 Просвѣтло ще ся награди.

Сливенъ 15 Мар. 1871.

Д. Х. Не.

РАЗГОВОРЪ МЪЖДУ МАЙКА И ДЪЩЕРИЪ НА ВЪСКРЪСЕНИЕ

ЗА

ХРИСТОСЪ ВЪСКРЕСЕ

И

ЧЕРВЕНОТО ЕЙЦЕ.

Дъщеря. (Като влѣзва въ стаѣта). Христосъ въскре-
 се, любезная ми Мамо!

Майка. Вѣистину въскресе, Милая ми дщерко!

Д. Нави ейчице.

М. (Като я цѣлува), да ся христосамы.

Д. Днесъ е най радостный праздникъ.

М. Да, чедо! Какво може да бѣде по радостно отъ
 въспоминаніето, че Спасителтъ ни въскреси́лъ отъ мър-
 твѣтъ?

Д. Нели Той ще въскреси и насъ когато дойде на
 земята ?

М. Тѣй, дщерко; на Христовото въскрѣсѣніе е ос-

пована и надеждата на нешето въскръсене. Ный върва-
мы, че Христосъ е въкръснѣлъ; по това вървамы, че той
ще въкръси и насъ. Ето защо ный въ този день дару-
ваме единъ другому ейца.

Д. Какъ е туй, Мамо? Може ли ейцето да ни у-
върри че ный ще въкръснемъ?

М. Съвършено може: то служи за знаменіе на на-
шето въскръсене. Погледни туй ейце: има ли то животъ?

Д. Не; то е като мъртво.

М. Но какво може да излѣзе изъ това ейце?

Д. Пилеце, и колко хубавичко! съ мекъ пухъ и
съ малки крылца.

М. Видишь ли, дщерко, че изъ ейцето ся ражда жи-
ва птичка, която испърво не е имала никакви признаци на
животъ. Тѣй и ный въ врѣмето на второто Христово при-
шествіе отъ праха ще въкръснемъ и ще бждемъ живы
вѣчно.

Д. Ето защо ный си даваме единъ другому ейца!
азъ до сега не съмъ знаяла това, ако и да съмъ знаяла
одавна че ный ще въкръснемъ.

М. Когато са христосващъ който и да е, съ ейце,
вынагы помни, че ный, като са отдѣлимъ отъ тукашный
животъ, ако и да лежимъ въ земята мъртвы, както бжда-
щето пиле въ тѣзи чирупка, по позвукъ на архангелска-
та трѣба въ едно мигновеніе ще оживѣемъ, ще станемъ
отъ земята и ще са възнесемъ по въздуха, за да срѣ-
щнемъ Исуса Христа, който ще иде срѣдъ много Анге-
лы, да сѣди живытъ и мъртвытъ.

Д. Ахъ! какъ ли ще ни бжде весело да срѣщнемъ
Спасителя си! Нъ кажѣте ми, защо са цѣлувамы като са
христосвамы?

М. Цѣлуваніето е знакъ на взаимната любовь; и ный,
като са цѣлувамы единъ съ другъ, изпълнямы зповѣдта
Христова — Помнишь ли коя?

Д. Помнѣж, Мамо. Исусъ Христосъ прѣдъ страда-
ніето си казалъ на Апостолытъ (Іон. гл. 13, ст. 34.):
Обычайте единъ другыго, какъ-то и азъ вы обыкнѣхъ тѣй
и выи обычайте единъ другыго. За това выи ми научихте
опзи день, когато са четяхъ страститѣ Господны.

М. Исполнявай, дщерко, тѣзи свѣта заповѣдъ, ако ис-

кашь да въскръснешь и ты, както Христось е въскръснѣлъ, и да живѣешь съ него вѣчно въ царство небесно.

Д. Азъ обычамъ всичкѣть чловѣцы и имъ желяѣж благополучето; на туй сте ма вый научили, любезная Майчице.

М. Кажи сега, що значи благочестивый обычай да са Христосвамы съ яйца.

Д. Когато казваме: **ХРИСТОСЪ ВЪСКРЕСЕ! ВО-ИСТИНУ ВОСКРЕСЕ!** Съ това увѣрявамы единъ другыго че Исусъ Христось, ако и да е умрѣлъ, по пакъ е въскръснѣлъ. Когато давамы единъ другому яйца, съ туй увѣрявамы единъ другыго, че и ный на второто Христо-во пришествіе ще въскръснемъ, както пилеце въскръсва изъ ейцето. Когато са цѣлуваме, то е като да говоримъ: **ЩЕ ОБЫЧАМЪ ЕДИНЪ ДРУГЫГО ТОЛКОСЪ, КОЛКОТО ОБЫЧА НАСЪ ИСУСЪ ХРИТОСЪ.**

М. Добръ, милая дщерко! Но не забравяй въ какво трѣбва да състои Христосваньето, и вынагы прави това съ благоговѣніе къмъ Исуса Христа и съ искренна любовь къмъ ближній.

Д. Азъ са боѣж да ви не попытамъ за което не е потрѣбно; нъ ще ми са да знамъ, кой най напръдъ са е похристосалъ.

М. Това значи ежщото като да бѣше попитала: Кой най напръдъ казалъ **ХРИТОСЪ ВЪСКРЕСЕ!** Не е ли право, чедо мое, макаръ той да е казалъ туй и безъ ейце и безъ цѣлованіе.

Д. Тѣй, Мамо!

М. Помысли добръ, непомнишь ли нѣкого отъ Евангелската Исторія?

Д. Ха! Това е изрекълъ Ангелтъ; . . .

М. Разкажи какъ е станѣло туй.

Д. Въ първый день на седмицата много рано суринь-та Марія Магдалина и другаркытъ ѣ дошли при гроба Исусовъ съ ароматы, за да помажъть тѣлото му, и тозъ часъ видѣли тамъ Ангелъ, на когото поглѣда свѣтѣлъ като монія, и дрѣхата му была бѣла като сръгъ. Тѣ са оплашили; нъ Ангелтъ имъ казалъ: Не бойте са! Вый търсиге Исуса распятого. Нѣма го тука; той въскръснѣ. Ето мѣстото гдѣто го положижъ.

М. Сега знаещь, кой напредъ са е Христосалъ, т. е. поздравилъ съ въскръсеніето Христово. А кой е потвърдиль това съгласно и отговориль; Воистину въскресе! Не поминиш ли чедо мое?

Д. (Като помислила). Въ сщщый день двама отъ ученицытъ му отивали въ нѣкое село; на пята са събрали съ тѣхъ Исусъ Христосъ. Тѣ не го познали и са разговаряли съ него за смърть-та и въскръсеніето му като съ нѣкой пътникъ. Тѣй дошли тѣ до селото и починали да вечеряѣтъ. Исъ Христосъ расчупилъ хлѣбъ и имъ подалъ. Въ туй врѣме тѣ тозъ часъ го познали; Но Исусъ въ сщщата минута са изгубилъ отъ очитъ имъ. А тѣ съ радость са вържили въ Іерусалимъ и казали на Апостолитѣ, че видѣли Господа. Тогазъ сичкытъ единѣйсеть Апостоли въ единъ гласъ казали: Воистину въскресе Господь! Тѣй ли е любезная ми, мамо?

М. Тѣй чедо мое! И сега помни, че когато казвамы: **ХРИСТОСЪ ВЪСКРЕСЕ!** Ный подражавамы Ангела; а когато казвамы; Воистину воскресе! Ный подражавамы Светытъ Апостолы.

Д. А кога начали да даватъ единъ другому ейца?

М. Туй най напредъ направила, както разказва благочестивото предање, Марія Магдалина, тя самата, кокто Ангелъ поздравилъ съ въскръсеніето Христово.

Д. А Марія Магдалина кого е поздравила и при това му подарила ейце?

М. Римскый Императоръ Тесверія. Тя отишла въ Римъ съ намѣреніе да проповѣда Евангеліето. Тя излѣзла прѣдъ Императора, и като му поднесла червено ейце, рѣкла: Христосъ въскресе! Съ тѣзи думы Марія начина прѣдъ него проповѣдь-та си. Първытъ Христіане, като уважавали память-та на равноапостолната проповѣдница, почели за нужно да я подражавать, и като поздравявали единъ другыго съ Христосъ въскресе, починали да си даватъ ейца.

Д. Вый ми казахте, мамо, че Марія Магдалина поднесла на Теверія червено ейце; а защо именно червено, та не е было съ другъ нѣкой цвѣтъ това ейце?

М. Както съ ейцето Св. Марія е искала да покаже на Императора че Исусъ Христосъ е въскръснѣлъ, и че

въскреси и насъ, тъй съ червенный цвѣтъ на ейцето изобразила животворящата му кръвъ, съ която Той е омиль грѣховеѣ ни, и ны е избавилъ отъ вѣчната смъртъ.

Д. Покорно вы благодарѣж, любезн-я ми мамо, дѣто ми разказахте тъй добръ сичко туй. За напрѣдъ азъ еще съ по голѣма радость ще са Христосвамъ съ васъ, защото ще разумѣвамъ какво таинство са заключава въ него.

Цѣвень 1871 Мар. 19-ий.

Превель Т. К. Коджовъ.

За женскій полъ *)

III.

Днесъ, сестро моя, мисълта ми ся занимава съ предметъ доста значителенъ за нашѣтъ полъ и за него трѣбва да ти пишѣ. Знаешъ добръ, сестро моя, че песъмъ отъ числото на онѣя които ся стараѣтъ повече за изглѣдътъ и за хубостѣтъ на тѣлото отъ колкото за прелести-ты на душѣтъ. Неодобрявамъ, когато нѣкой-си сѣди спорѣдъ изглѣдътъ; това често ни е лъгало. И това ти не дѣй прави, сестро моя! Вжикашната хубость нито да тя привлича нито да тя отвращава, и никогаждъ недавай мѣнѣнето си за едно лице, което прѣвъ пѣтъ виждашь, чакай, догдѣто познаешъ и душѣтъ му.

Грознити хора, като искѣтъ да наградиѣтъ ущърбѣтъ, когото имъ е направило естеството, често ся стараѣтъ да придобѣѣтъ прелести, които нито время нито болестъ може да отнеме, глѣдѣтъ да украсѣтъ разумътъ съ наукѣ и просвѣщеніе, а душѣтъ съ добродѣтели. Хубавити, на-противъ, биватъ понѣкогаждъ тъй влюбени въ себе си, щото имъ ся чини, като да нѣматъ нужда отъ нищо друго, и че е имъ стига само да ся покажѣтъ за да припечелѣтъ сѣкиго за себе си. Твърдъ често ся случава, щото най-великолѣпната красота покрива праздность-тъ на душѣтъ и на главѣтъ, а грозното и безобразно тѣло да скрива най-высокіятъ духъ. И грозніятъ Сократовъ из-

*) Видѣтъ броѣ 13.

гладъ съхраняваше най-голямѣтъ въ неговото время мъдрецъ. При все това и самѣтъ Сократъ почиталъ краснѣять и превликателнѣтъ изгладъ, и казвалъ, че красна душа въ хубаво и здраво тѣло е най-краснѣтъ даръ на природѣтъ. Съгласявамъ ся съ това мнѣніе и нѣплно одобрявамъ това дѣто съкый винава на вѣнчашиѣтъ приличность. Това е, както казвѣтъ мнозина, като препорѣчител-но писмо, което отвѣря свободенъ пристѣпъ и за сърдцето и за домѣтъ. Тази прелестъ е потребна особенно на нашѣтъ полъ, защото нашето предназначеніе е, да правимъ добро впечатлѣніе.

Неурѣднѣтъ и непрѣтнѣтъ изгладъ не ся забѣлѣва толкова у мъжѣтъ; нѣ съкому е такава жена отвратителна, и то толкози повече, колкото прелестъ-та е въ сѣщото время и украшеніе и оръдіе. Съжленіе заслужватъ ошѣ, на които иди криво за грозность-тъ имъ, и които имъ имать за нещастіе. Такива безъ сумненіе незнаѣтъ че добродѣтель-та, разумътъ и други подобни качества сѣ прелести въ рѣцѣтъ на съкиго. Тѣхъ съкой може да ги придобые, а онзи който ги е вече придобылъ, има нѣщо повече отъ красотѣтъ на тѣлото, защото съ тѣхъ ся ражда и припечелва всеобщото уваженіе. И най-малко хубавото лице може да бѣде дѣйствително прѣтно; разумнѣтъ разговоръ прави прелестно говорящето лице; нѣма грозность, която да не може да ся украси съ по высоко образование. Съка жена, была хубава или грозна, трѣбва да има прѣдъ очи че непостояннѣтъ тѣлесны хубости немогѣтъ да ся запазѣтъ за дълго время, а на противъ че може да ся задрѣжи даже и да ся удвои прелестъ-та на душѣтъ, което е и длѣжность.

Радвамъ ся много, любезна сестро, че не си грозна, и ако да си далечъ отъ съвършеннѣтъ хубость, никой неможе да тя нарѣче грознѣ. Имашъ толкова хубость, колкото е нужно за щастіето, ако и, може бы, сестрини очи повече да виждѣтъ, и така само мень, като сестра, да си много мила; и дѣйствително ся радвамъ че не си отъ онѣя необыкновенни хубости, които прочути още отъ малки, раждатъ въ женѣтъ суетѣ, и съ това унищожаватъ съкое поборство за добродѣтель-тъ и оставѣтъ за старѣ години само единъ жалостны въспоминанѣ. Бѣди задоволна съ

своятъ хубость; и безъ да ся срамувашъ за нея, то не-ма да смѣешь и да ся хвалишь; глѣдай да ѿ украсишь съ приличното образование. —

Истина е, че хубость та привлича, че хората ѿ нея удивляватъ; нѣ пріятность-та, очерователната прелестъ, въ старо время подѣ име ГРАЦІЯ въспявана, е дѣйствителното украшеніе на женѣтъ. Самичка съмъ виждала, какъ жена по-малко хубава ся е борила съ съвършеннѣ хубавицѣ за побѣдѣтъ; нѣ на конецъ вънецѣтъ на побѣдѣтъ остана въ рѣцѣтъ на по-малко хубавѣтъ, която обаче бѣше украсена съ най-высокиѣ красотѣ на душиѣтъ и на сѣрдцето! Невинити отнасянїя и прелести бѣхъ тѣѣ кротки и естественни, щото бѣхъ дѣйствително желала, и мо-лта сестрица, ако иска на всички да ареса, да има тѣѣ кротко прелестенъ начинъ на отнасянїето съ сѣкиго. Ста-рай ся за себе си, и глѣдай, да не преминувашъ никогда границы на дѣйствителното приличіе; движенїето на тѣ-лото ти нека е благородно и пріятно, и сичко що пра-вишь, прави го прелестно и граціозно, тѣѣ щото да е ми-ло и драго на сѣко око. Въ сѣкѣ работѣ отбѣгнувай о-наѣ невнимательность, която прилича на неспособность или на небръжїе: Такива жены сѣ твърдѣ немили. Стой и сѣ-ди сѣкога тѣѣ, щото прилично да изгѣдвашъ; ходѣтъ ти нека е лекъ, кланянїето прилично; често когато една мла-да влиза въ единъ стаѣ, споредъ поклонѣтъ ѿ присѣдѣству-ющихи сѣдѣтъ за сичкиѣ отхраѣ, почти и за сичкиѣ ѿ начинъ на мысленїето. Бѣло въ малко, бѣло въ голѣмо общество, глѣдай сѣкога да бѣдешъ еднаква; въ малкото отнасяй ся тѣѣ прилично както и въ голѣмото, запазвай на сѣкадѣ такова простоправїе, такавѣ искренности и ве-селость, какъвто имашъ у дома си или въ дружеството на лица тебѣ добръ познаты. Но сѣкогѣ съ еднаквѣ внимательность ся старай щото приказкити ти, движенїята ти, и дѣятелностьта ти да бѣдѣтъ все прилични и да не сѣ въ ущербъ на добротѣ отхраѣ. Съ сѣкого ся отнасяй учтиво, ласково исполнявай това щото ся изисква отъ уч-тивость-тѣ. Както на мжеты тѣѣ и на женити, на стари и на млади, въобще на сичкити глѣдай равно да арес-вашъ; труда ся щото сѣкой да може да рече за тебѣ: **КАКВО ПРИЯТНО ЛИЦЕ!** Такова мнѣніе отъ сѣкого

признато, повече наклонность ще ти придобіе у другиты и повече благополучіе ще ти нанесе отъ колкото най-грьмогласниты хвалби на праздниѣхъ хубость.

Глѣдай, сестро моя, да упазвашъ сѣкога пріятното израженіе въ лицето си, тая прелесть зависи отъ твоиты силы; само имай нѣжны чувства въ сърдцето си, а гнѣвътъ и завистьѣхъ, дай Боже, никогажъ да не познаешъ; и тогава сладостното ухиленіе на мнѣхъ невинность и спокойность ще играе сѣкога около устниты ти.

Око̀то на чело̀вѣкътъ поглѣдва съ удовольствіе личностъ съ пріятенъ изглѣдъ; такава личностъ лесно си добува входъ и въ най-добриты общества, и тя ся токуречи, трѣси отъ тѣхъ. Нѣ за да имъ шь дѣйствително красно отнасяніе, недостига да мыслишь за това само у дома си, но и въ обществото трѣбва да избирашь хора добръ въспитаны и образована. Помѣжду такива навѣрно ще ся ползувашъ много, а пази ся отъ познайствата които могатъ да бѣждьтъ врѣдителни за твоѣхъ нравственнѣхъ тяжесть. Такожде много ся интересувамъ да не бы да имашъ безмѣрно довѣріе кѣмто слугиниты. Учтиво и искренно трѣбва да ся отнасяме кѣмто тѣхъ, но довѣріето, както напотивъ строгостьѣхъ и презираніето, врѣди. Тѣсното сношеніе съ недобръ въспитани лица, освѣтъ дѣто има лоши слѣдствія за сърдцето и умътъ, нѣ и на изглѣдътъ много е за врѣдъ.

Още на едно нѣщо бѣди внимателна, сестро! на гласать си и приказкаты си; родителиты малко вниманіе обръщатъ на тѣзи частъ; нѣ спорѣдъ моето мнѣніе тя е много важна. Звукътъ на гласътъ и приказкѣхъ сѣхъ тѣжователи на душѣхъ; тѣхъ прѣдставляватъ чело̀вѣка и показвѣхъ, каква отхрана е пріель. Когато чуѣхъ неприятеѣхъ и грубъ гласъ, прито̀ва още ирость и необразованъ начинъ въ израженіето, изведиждъ си съставлямъ най-лошото понятіе за говорящето лице. Напотивъ колко пріятно ми зачудва пріятниѣхъ гласъ и образованиѣхъ языкъ! Колко пріятенъ е за слухътъ пріятниѣхъ говоръ!

Да ся заглѣдвашь въ красно лице, усѣщамъ извънрѣдно удовольствие: но като отвори устата си, и проговори грубо и неприятно, исчезва впечатленіето, което красота̀та е възбудила. Напотивъ когато видѣхъ личностъ съ-

вършенно нехубавъ, която нито обръща вниманіето ми на себе си, а въ общіятъ разговоръ ся отъзвѣе смиренно, и гласътъ ѝ е благозвученъ, приказката ѝ пріятна, веднага забравямъ, че ся лишава отъ други прелести, и сърдцето ми ѝ ся наклонява.

Превожда отъ Чехскя Ена Караминкова,
Калюферъ.

Писмо неизданно на Приспомятний Отца Неофита

«Сега въ най торжественныѣ минуты при стиганіето на Народныѣ ни прѣдставители въ Столицата за да положятъ основата на нашата прѣдъ единъ вѣкъ паднала а сега възкресила Іерархія и при торжественното отваряніе на народныятъ ни Съборъ, като са ся поменали сичкыѣ народны двигатели и поборници за настоящата радостъ и опѣзи, които ся станжли жертва и ся посѣяли сѣмето на настоящата жетва, на която ный ѝ беремъ плодовеѣ; въ туй сѣщо врѣме прилично е долуизложенното писмо на Отца Неофита до Г. Іосифа Соколскаго да ся печата въ Поврѣменното Списание Читалище, едно, за да ся неизгуби, и друго, като го има сѣкы отъ прѣди и разумѣе подвигътъ на покойнаго, да възпѣе съ признателность паметъта му поне въ тѣзи обстоятелства съ тѣзи думы:

Въчна ти память Неофите ! Въчна ти Память !

Туй писмо съмъ го намѣрилъ у Г. Неофита Соколскаго ученика на Іосифа Соколскаго у Габрово

Миланъ Т. Радіевъ

Габрово 1871 Мартъ 6

Ето писмото :

В. Хыл. Монаст. Апр. 24 го 1842.

Соколскаго Монаст. Всепреподобный Ігуменъ и Архимаандритъ и О Христъ Братъ Іосифъ !

Всякій по Бога человекъ, щото съ очите си види,

чувствено же и умно и все крайно познае и разумѣй, онова несомнѣнно вѣрва и исповѣда свободно предъ всякакво лице, безъ страха и ужаса да обажда е отъ Спасителя Христѣ повелѣно, сирѣчь истината, за то и Христосъ Истинный Богъ нашъ на всякій отпущъ говориме

Того ради и Святиняти, въ Цариградъ видѣ си очите си и слуша со ушите си, и любородните настоятели — и Болгарскаго обществѣ предатели и продатели — и купцы — и позна моя старателный и страдателный трудъ и подвигъ — и разумъ че коликото говорихъ всичките се исполниха. — Може и святиняти да позна еще като идяхме и минахме призъ монастиратъ ви, чи ся рече какво сме яли мѣсо, Авг. мѣс. 1. и по мало време чи сме хранили Морагѣ (елладстѣ) калугери въ монастиратъ и послѣ мало чи сме проводили 7 Балканжѣи наше да го убѣятъ (тука ся подразумѣва Тър. Митр. Неофита) въ долия Орѣховица, а най послѣ като ходихме на Троянскѣятъ монастиръ, че смы писали 40,000 войска. Смысли прочее пастырскы и Митрополитскы коварства, инородна пагубна и умразна умышления! Неступениятъ Иларіонъ (и той Тър. Митр.) съ пѣколщина погречени проклятици избѣсе за правда челоуѣцы. Самы те проклятите гарчулеги туй бъркатъ — а кому погрѣшката хварлятъ — Болгарите дадуха арзувалъ на Державството, и пито грекъ владыка кабулъ струватъ веле — а Митрополитчето Шеръ хварля

Иска му са и то да оплаши народатъ, за да забуравятъ щото ся просили и приели (Болгарите) отъ Державството, и негово Митрополитство имъ купи сосъ грошъ и сосъ прелясть дарбѣта — гледа да сандардиса любородныте, и азъ грѣшенъ до като бѣхъ, коликото можахъ за народътъ си бдѣхъ, и тѣи коликото рѣкохме Митрополитскы лъжливы ефтери всите изваждахъ юфъ предъ него и предъ неговите тарафи . . . Ни са терпѣхъ вече — и за то ма докара на тоя халъ — и ми стори всичко заптъ! Чудно! азъ самъ въ Цариградъ, и тука сѣдахъ за народатъ си а единъ цѣлъ народъ да мя остави на туй златно и благодарованно время, да мя мучи за Божія правда единъ на сила и съ прелясть Долашь и сѣди та обира народатъ ни за нѣйдѣ си! Брате, за мене не ли ги е грѣхъ, и освѣнь що изгубихъ всичко — но и здравіето си совсѣмъ изгубихъ.

И тре прокляты несносны и досадны навъквици! Святии ти каквото рѣкохъ все то знашь — до кога ще са масшь и несабуждашь които знаешь, любородните, за да настоятъ и да мя избавятъ отъ тѣя несносны и смертоносни бѣди и опасности, за да си прибера и азъ моите вещи — чи да прощаватъ ако мя нещатъ въ отечеството — Господня земля и исполненіе ея. . . . Мыслете, молимъ че има Богъ и второ пришествіе, не само правдата ми и кровта ми — но и отъ гробатъ ми праща ми ще вика къ Богу. . . . Прочее ви оставамъ на совѣста ви, и по Бога на милоста Ви, сторете си Христіанската должностъ съ мене за което и оставамъ.

† На Вашата о Христъ братска любовь, страдающій и доброжелающій въ заточеніи примрѣлъ.

Неофитъ.

(Послѣ подписать [си страдалеца слѣдвалъ еще та писалъ и слѣдующето):

Готово Богодарованно и Султанноданно за обществото богопріятно, султоугодно и челоукопохвално и общеползвно добро — нѣкой да го продаде: И нѣкой да го купи — а който го е испросилъ да го умертять: И за който е испросено и тѣи да спятъ! — да ся боятъ да продумать! —

Доволно, Братко, мечтаніе, доволно, защо времето що покаже и като силній громъ ще грѣмне чи ще останатъ подъ срамъ вѣчно спящии во гробѣхъ като язвеннии — Сабуди са, сабуди! (Ето и адресъ на писмото): На Соколъ Габровскаго Монастыря Всепреподобному Игумену и Архымандриту Іосифу.

Привѣтственнѣ

Во Тѣмъже С. Монастырь.

— Въ 2-ый редъ отъ д: на г: въ първѣтъ страницѣ на тоѣзи брой четъ виѣсто: коляпки «комѣи».